

Lausunto

30.9.2013

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Kirjaamo

Viite: Lausuntopyyntö OKM/47/040/2012

AVOIMEN YLIOPISTON FOORUMIN LAUSUNTO TYÖRYHMÄMUISTIOSTA "ASIAN- TUNTIJUUS EDELLÄ - KORKEAKOULUTETTUJEN UUSI ERIKOISTUMISKOULUTUS"

Yleiset huomiot

Työryhmän esittämä erikoistumiskoulutuksen malli laajentaa korkeakoulutettujen ammatillisen osaamisen kehittämismahdollisuuksia ja tuottaa laajennuksen korkeakoulujen koulutusrakenteeseen.

Työryhmän toimeksiannon taustalla oli Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman 2011–2016 kohdat 152 ja 153, joista edellinen käsittelee laajoja osaamiskokonaisuuksia ja jälkimmäinen korkeakoulutettujen erikoistumiskoulutuksia. Työryhmän toimeksianto painottui koulutukseen ja sen mukaisesti työryhmä keskittyi koulutukseen ja sen järjestämisen reunaehtoihin osaamiskokonaisuus -ajattelun kustannuksella. Avoimen yliopiston foorumin (jatkossa AF) mielestä olisi ollut suotavaa, että työskentelyssä olisi huomioitu vahvemmin osaamiskokonaisuus-ajattelu, joka mahdollistaa useampia polkuja asiantuntemuksen kokonaisuuden saavuttamiseen. Tätä on konkretisoitu ansiokkaasti ERKO - erikoistumiskoulutusten toteutus yliopistoissa -hankkeen loppuraportissa, sivulla 63.

Avoimen korkeakouluopetuksen merkitystä korkeakoulutettujen ammatillisen osaamisen kehittämisessä ja täydentämisessä kuvataan muistion sivulla 34. Kuvaus on yksipuolinen ja antaa todellisuutta suppeamman kuvan avoimen yliopisto-opetuksen täyttämästä tehtävästä tällä saralla. Avoimen yliopisto-opetuksen tarjontaa on mahdollista kehittää työelämälähtöisesti myös jatkossa niin, että mukaan saadaan enemmän syventävän tason opintoja. Avoimen yliopisto-opetuksen järkevällä käytöllä ja kehittämisellä voidaan välttää kaksinkertaista tutkintokouluttautumista, mikä on yksi keskeisistä lähtökohdista myös erikoistumiskoulutusten kehittämiseen.

Työelämän tarvitsemaan erikoisasiantuntijaosaamiseen tähtäävän koulutuksen kehittäminen on merkittävä uusi haaste yliopistojen ja työelämän sekä tutkimuslaitosten väliseen vuoropuheluun. Tutkintokoulutuksen tuottaman osaamisen päälle rakennettava, tulevaisuutta ennakoivaan huippuosaamiseen tähtäävä koulutus, joka perustuu yliopistoissa tehtävään tutkimukseen, lienee pitkälti yliopistojen henkilöstön tuottamaa osaamista. Koulutusten toteuttaminen edellyttäneekin yliopistojen henkilöstövoimavarojen käyttöä nykyistä joustavammin.

Kannanotot työryhmän esityksiin

- Työryhmä esittää muutoksia yliopisto- ja ammattikorkeakoululakeihin. Yliopistolain 7 §:ään esitetty lisäys 7a § määrittelee erikoistumiskoulutukset. Tämä lisäys edellyttää toteutuessaan myös täydennyskoulutuksen ja avoimen yliopisto-opetuksen määrittämistä laissa. Tällä hetkellä avointa yliopisto-opetusta ei lainsäädännöllisesti määritellä muutoin kuin yliopistoja koskevassa valtioneuvoston maksuasetuksessa ja sen perustelumuiotiossa.
- AF ei pidä tarkoituksenmukaisena sisällyttää yliopistotutkintojen osia osaksi erikoistumiskoulutuksia, kuten työryhmä esittää s. 46–47. Tutkinnonosia on yleisesti saatavana avoimina yliopisto-opintoina, joiden tarjontaa on mahdollista kehittää edelleen työelämän osaamistarpeiden suuntaisesti. Osaamiskokonaisuus-ajatteluun sen sijaan sopii, että jokin avoimessa yliopisto-opetuksessa suoritettu tutkinnonosa voi toimia osaamisen näyttönä osaamiskokonaisuudessa.
- Työryhmä esittää s. 48, että erikoistumiskoulutuksiin ei ole tarkoituksenmukaista asettaa yleistä työkokemusvaatimusta. Kannanotto jää täysin vaille perusteluja ja on AF:n mielestä kyseenalainen. Työelämävaatimuksen puuttuminen voi johtaa siihen, että erikoistumiskoulutuksia suoritetaan suoraan korkeakoulututkinnon jatkoksi, jolloin korkeakoulututkintojen painoarvo yleisinä työelämäytutkintoina heikkenee. Tämä ei liene kuitenkaan järjestelmän rakentamisen tavoitteena.
- AF ei kannata työryhmän ehdotusta (s.52) erikoistumiskoulutusten mukaan ottamisesta yliopistojen rahoitusmalliin 1.1.2017 lähtien. Mikäli rahoitusmallin perusteella jaettava valtionrahoitus ei tämän uuden tehtävän perusteella lisääny, syö uusi koulutusmuoto yliopiston muiden, vakiintuneiden toimintojen rahoitusta. Tämä ei ole AF:n näkemyksen mukaan suotavaa.
- Erikoistumiskoulutuksiin liittyvien osaamisen näyttöjen ja AHOT -menettelyjen (s.50). järjestäminen ja niihin liittyvä ohjaus vaatinee merkittävästi korkeakoulujen opetus- ja ohjaushenkilökunnan resursseja. Tämä on korkeakoulujen syytä huomioida harkitessaan koulutusten järjestämistä.

Mervi Varja

Avoimen yliopiston foorumin puheenjohtaja